

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Bauskas novada domes 2026. gada 27. augusta saistošajiem noteikumiem Nr. “Grozījumi Bauskas novada domes 2024. gada 30. maija saistošajos noteikumos Nr. 7 “Bauskas novada pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti””

Paskaidrojuma raksta sadaļa	Norādāmā informācija
1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums	2026. gada 18. jūnijā tika pieņemts likums “Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā” (stājās spēkā 2026. gada 10. jūlijā) ar kuru, cita starpā, Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (turpmāk – Likums) iekļauta norma, kurā noteikts, ka <i>piešķirot personai vienreizēju sociālas palīdzības pabalstu vai sociālās palīdzības pabalstu uz noteiktu termiņu, kura laikā piešķirtā pabalsta izmaksas apmērs nemainās, pašvaldības sociālais dienests šos lēmumus var neizdot rakstveidā.</i> Likumprojekta anotācijā norādīts, ka likumprojekts izstrādāts, lai samazinātu administratīvo slogu pašvaldību sociālajiem dienestiem un vienkāršotu sociālās palīdzības piešķiršanas procesu tajos gadījumos, kuros pašvaldības sociālā dienesta lēmums personai ir labvēlīgs un tā saturs ir nepārprotams, līdz ar to, likumdevējs ir izsvēris nepieciešamību noteikt sociālajam dienestam tiesības administratīvo aktu izdot, neievērojot Administratīvā procesa likuma 67. panta noteikumus, un akceptējis vienkāršotu sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas kārtību, nosakot konkrētus pabalstu veidus, kuros gadījumos sociālais dienests var neizdot lēmumu rakstveidā. Analoģiski Likumā noteiktajam gadījumam ir vērtējami Bauskas novada pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti (turpmāk – pabalsts) un to piešķiršanas kārtība. Ar Bauskas novada domes 2024. gada 30. maija lēmumu Nr. 186 “Par Bauskas novada domes saistošo noteikumu “Bauskas novada pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti” apstiprināšanu” tika apstiprināti 2024. gada 30. maija saistošie noteikumi Nr. 7 “Bauskas novada pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti” (turpmāk – saistošie noteikumi). Saskaņā ar Saistošo noteikumu 6. punktu, ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc iesnieguma par pabalsta piešķiršanu saņemšanas, Sociālais dienests pieņem lēmumu par pabalsta piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt. Lēmums tiek sagatavots, ievērojot Administratīvā procesa likuma 67. pantā noteikto administratīvā akta formu un sastāvdaļas. Saistošajos noteikumos ir noteikti šādi pabalstu veidi, kuriem lēmums par piešķiršanu tiek izdots rakstveidā: 1) apbedīšanas pabalsts; 2) pabalsts personai, kura atbrīvota no brīvības atņemšanas iestādes; 3) pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai; 4) pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai; 5) pabalsts daudz bērnu ģimenei mācību gada uzsākšanai; 6) pabalsts ēdināšanai pirmsskolas, vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs; 7) pabalsts uzturam natūrā 8) pabalsts jaundzimušā aprūpei.

	Pabalstu administrēšana ir laiktietilpīgs un darbietilpīgs process. Pašlaik Sociālajam dienestam arī labvēlīgu un pēc būtības vienkāršu lēmumu gadījumos ir jā sagatavo rakstveida administratīvie akti. Šādu lēmumu sagatavošana, noformēšana, nosūtīšana un glabāšana prasa ievērojamus administratīvos resursus, lai gan personai būtiskākā informācija ir fakts, ka pabalsts ir piešķirts, kā arī tā apmērs, izmaksas periods un izmaksas kārtība. Šāda administratīvā sloga samazināšana veicinātu efektīvāku publisko resursu izmantošanu. Pašvaldību likuma 5. panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka pašvaldība savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi īstenot iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tās nav citu institūciju kompetencē un šādu darbību neierobežo citi likumi un šo brīvprātīgo iniciatīvu izpildes kārtību nodrošina pašvaldība. Savukārt 44. panta otrā daļa nosaka, ka dome var izdot saistošos noteikumus, lai nodrošinātu pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzēto funkciju izpildes kārtību. Administratīvā procesa likuma 69. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka administratīvo aktu var izdot mutvārdos vai citādi, neievērojot likuma 67. panta noteikumus, ja tas ir paredzēts piemērojamā normatīvajā aktā. Ievērojot minēto, saistošo noteikumu projekts paredz grozījumus saistošajos noteikumos, ietverot tajos normu, ar kuru tiek noteiktas Sociālā dienesta tiesības lēmumu par pabalsta piešķiršanu neizdot rakstveidā, nosakot, ka gadījumā, ja pabalsts tiek izmaksāts pabalsta pieprasītājam, lēmums par pabalsta piešķiršanu ir uzskatāms par paziņotu ar pabalsta izmaksāšanu skaidrā naudā vai ar pārskaitīšanu uz pabalsta pieprasītāja maksājumu kontu, savukārt gadījumā, ja pabalsts tiek izmaksāts pakalpojuma sniedzējam, lēmums par pabalsta piešķiršanu ir uzskatāms par paziņotu ar paziņojuma par pabalsta piešķiršanu saņemšanas brīdi. Šīs normas piemērošana ir Sociālā dienesta izvēles tiesība nevis pienākums, tādējādi Sociālais dienests var izmantot paredzēto vienkāršoto kārtību vai arī turpināt līdzšinējo praksi, izdodot rakstveida administratīvo aktu. Papildus iepriekš minētajam, tiek veikts redakcionāls labojums, precizējot saistošajos noteikumos daudz bērnu ģimenes definīciju, atbilstoši Ministru kabineta 2024. gada 10. septembra noteikumos Nr. 598 "Latvijas Goda ģimenes apliecības programmas īstenošanas kārtība" noteiktajiem kritērijiem.
2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu	Saistošo noteikumu projekts nerada papildu izdevumus pašvaldības budžetam. Iespējams neliels administratīvo izmaksu samazinājums, ņemot vērā, ka samazināsies rakstveida lēmumu sagatavošanai, noformēšanai, nosūtīšanai un glabāšanai nepieciešamais laiks un resursi. Saistošo noteikumu projekta īstenošana neietekmēs pašvaldībai pieejamos cilvēkresursus.
3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības	Sociālā ietekme – saistošo noteikumu projekts rada tiešu, pozitīvu ietekmi uz sabiedrību, jo pabalstu piešķiršanas process noteiktos gadījumos kļūs vienkāršāks un operatīvāks. Personai nebūs jāgaida atsevišķi noformēts rakstveida lēmums gadījumos, kad lēmuma labvēlīgais saturs ir acīmredzams no pabalsta izmaksas vai paziņojuma saņemšanas. Vienlaikus tas neierobežo personu tiesības, jo paredzētās izmaiņas attieksies tikai uz

teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci	gadījumiem, kuros pieļaujama vienkāršotās kārtības piemērošana, un neattieksies uz situācijām, kurās nepieciešams individuāls izvērtējums un rakstveida administratīvā akta pieņemšana. Līdz ar to tiek saglabāts līdzsvars starp administratīvā procesa vienkāršošanu un personas tiesību aizsardzību. Tostarp, visos gadījumos, kad rakstveida administratīvais akts netiek sagatavots, Sociālajam dienestam ir pienākums mutvārdos vai citā personai saprotamā veidā informēt personu par piešķirtā pabalsta veidu, apmēru, izmaksas kārtību un periodu, kā arī fiksēt informēšanas faktu klienta lietā. Informēšana var notikt, piemēram, izsniedzot pabalsta aprēķinu, nosūtot informāciju elektroniskajā pastā vai izmantojot jebkurus citus, personas vajadzībām piemērotus informēšanas veidus. Personas tiesības saņemt rakstveida administratīvo aktu un izmantot apstrīdēšanas tiesības netiek ierobežotas. Ja administratīvais akts nav izdots rakstveidā, personai saglabājas tiesības viena mēneša laikā pieprasīt tā rakstveida noformējumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 69. panta otro daļu. Ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi un konkurenci – nav attiecināms.
4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām	Saistošo noteikumu projekts paredz izmaiņas lēmuma par pabalsta piešķiršanu pieņemšanas stadijā. Tiek noteikts izņēmums, kad Sociālajam dienestam ir tiesības neizdot rakstveida administratīvo aktu. Administratīvo procedūru izmaksas nav paredzētas. Jautājumos, kas skar normatīvā regulējuma piemērošanu, persona var vērsties Sociālajā dienestā.
5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem	Saistošie noteikumi izstrādāti, lai īstenotu Pašvaldību likuma 5. panta pirmajā daļā noteiktās brīvprātīgās iniciatīvas. Saistošo noteikumu projekts tiks īstenots esošo cilvēkresursu ietvaros, papildu cilvēkresursu iesaiste saistošo noteikumu projekta īstenošanā netiek paredzēta.
6. Informācija par izpildes nodrošināšanu	Atbildīgā institūcija par saistošo noteikumu projekta izpildi ir Sociālais dienests. Jauna institūciju izveide, esošo likvidācija vai reorganizācija nav paredzēta. Izpildes nodrošināšanai papildu resursi nav nepieciešami.
7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana	Pašvaldība, darbojoties likumdevēja piešķirtās rīcības brīvības ietvaros, saistošos noteikumus izdod nolūkā īstenot brīvprātīgās iniciatīvas, proti, tā ir izraudzījusi tiesiski pieļaujamu līdzekli, lai noteiktu izņēmuma gadījumus, kad administratīvais akts nav izdodams rakstveidā, kas savukārt nodrošina ātrāku pabalsta administrēšanas procesu. Līdz ar to saistošo noteikumu projekts ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai un paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai, tas ir, paātrināt personām pabalstu izmaksu un samazināt administratīvo slogu.
8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām	Saistošo noteikumu projekta izstrādes gaitā notikušas konsultācijas un diskusijas starp Pašvaldības speciālistiem. Saistošo noteikumu projekts no 2026. gada .jūlija līdz 2026. gada .augustam publicēts pašvaldības mājaslapā www.bauskasnovads.lv sabiedrības viedokļa noskaidrošanai.

Domes priekšsēdētājs

Aivars Mačeks